

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Een orgaandonor voor mijn loket. Wat nu?

Waar gemeenten op moeten letten
als orgaandonoren huishoudelijke hulp
aanvragen in het kader van de Wmo.

Orgaandonatie bij leven en de Wmo

Deze brochure is bedoeld voor Wmo-medewerkers van gemeenten. Hij bevat praktische tips en achtergrondinformatie over de hulpaanvragen van orgaandonoren bij leven; een specifieke groep mensen die na hun operatie enige tijd huishoudelijke hulp nodig kan hebben.

Het ministerie van VWS en de VNG hebben eensgezind verklaard dat zij mensen die bij leven een orgaan afstaan zo goed mogelijk willen helpen en ondersteunen. In de praktijk betekent dit dat u, als Wmo-medewerker, daaraan een steentje kunt bijdragen door ervoor te zorgen dat huishoudelijke hulp op tijd en op maat wordt geregeld.

Op tijd passende hulp voor orgaandonoren
In Nederland staan jaarlijks bijna 500 mensen een nier of deel van hun lever af voor een zieke medemens, zogeheten orgaandonatie bij leven. Na de operatie kunnen zij een beroep doen op hun gemeente voor huishoudelijke hulp tijdens de herstelperiode in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Belangrijk is dat die hulp passend is en op tijd begint.

Nu krijgt u als Wmo-medewerker niet vaak te maken met dit type hulpaanvragen. Ze zijn vaak net iets anders dan gewone. Het zou jammer zijn als door onbekendheid met de situatie of misverstanden orgaandonoren te laat, of niet de juiste hulp krijgen. En dat is niet alleen vervelend voor hen; het kan er zelfs aan bijdragen dat het een negatieve ervaring wordt, of dat mensen aarzelen zich als orgaandonor op te geven.

De overheid wil mensen die overwegen een orgaan af te staan voor een ziek medemens, zo veel mogelijk ondersteunen. Daarom vindt u hieronder meer informatie over orgaandonoren en hun eventuele hulpvraag. Zo kunnen ook gemeenten bijdragen aan de juiste zorg voor deze bijzondere groep mensen.

Orgaandonatie bij leven: grote buikoperatie

Donoren zijn gezonde personen. Daarom hoeven ze na de operatie meestal niet lang in het ziekenhuis te blijven. De meesten mogen na een dag of vier naar huis, als ze zichzelf kunnen redden bij activiteiten uit het dagelijks leven (ADL-zelfstandig zijn). De orgaandonor heeft een grote buikoperatie ondergaan. Om medische redenen mag hij zes weken na de ingreep niet zwaar tillen, duwen of trekken, vanwege het risico op het loslaten van hechtingen of interne bloedingen. Activiteiten zoals boodschappen tillen, stofzuigen en het schoonmaken van het sanitair zijn niet toegestaan. Zorg voor kleine kinderen is vanwege het tillen ook moeilijk. In verband met infectiegevaar is het voor donoren van groot belang dat het sanitair goed schoon is en dat het bed vaak wordt verschoond.

Welke huishoudelijke hulp is precies nodig?

De huishoudelijke hulp is, zo blijkt uit onderzoek, in normale gevallen maximaal zes weken nodig. De hulp is de eerste twee tot drie weken het hardst nodig, daarna kunnen donoren langzaam weer taken zelf uitvoeren. Het aantal uren huishoudelijke hulp dat nodig is hangt af van de woonsituatie van de donor. Gemiddeld is vier uur per week voldoende. De hulp moet zo snel mogelijk starten na het ontslag van de donor uit het ziekenhuis.

Voor donoren gelden in principe dezelfde criteria voor toekenning van huishoudelijke hulp via de Wmo als voor iedere andere inwoner, gebaseerd op het protocol Gebruikelijke Zorg. De meeste gemeenten starten een spoedprocedure als de donor uit het ziekenhuis is ontslagen. Sommige geven een indicatie vooraf die ingaat zodra de donor uit het ziekenhuis komt.

Hoe dan ook is het belangrijk dat de donor moet weten waar hij aan toe is. Dat geeft rust in een voor hem spannende tijd.

Stilstaan bij de bijzondere situatie van orgaandonoren

Er zijn factoren die de situatie van orgaandonoren bijzonder en zwaarder maken. Het is belangrijk om daar even stil bij te staan.

Bijvoorbeeld:

- *Meer patiënten in een gezin*
Het gebeurt regelmatig dat donoren een orgaan afstaan voor een partner of kind. Dat betekent dat de belasting van het gezin extra groot is; er zijn dan immers twee patiënten tegelijk in een gezin. Gezinsleden kunnen daarom moeilijk bijspringen in het huishouden.
- *Geen beroep kunnen of willen doen op naasten*
Het komt ook voor dat donoren anoniem een orgaan afstaan. Soms willen zij daarom familie of vrienden niet vragen om hen te helpen met huishoudelijke taken.

Wat kunt u concreet doen?

Vraag in het intakegesprek expliciet na hoe de thuis-situatie is, of er sprake is van extra belasting van gezins-leden en toon begrip voor de situatie van (anonieme) donoren.

Informeer de donor over wat hij van de huishoudelijke hulp mag verwachten. Vooral over de startdatum zijn er wel eens zorgen, blijkt uit onderzoek. Het is belangrijk dat de donor weet wanneer de hulp voor het eerst komt.

Als u een indicatie vooraf geeft en hulp inplant, zorg er dan voor dat er een contactpersoon bij de gemeente is waar de donor gemakkelijk wijzigingen (van bijvoorbeeld operatie- of ontslagdatum) aan kan doorgeven. In geval van orgaandonatie zijn er nogal eens veranderingen.

Als u een spoedprocedure hanteert, zorg dan dat de donor precies weet hoe die procedure verloopt en wie wat moet doen.

Vaak vinden operaties plaats in gespecialiseerde ziekenhuizen die buiten uw regio vallen. Het kan voorkomen dat uw gemeente geen afspraken met die ziekenhuizen heeft over de start van spoedprocedures. Als dat het geval is, dan is flexibiliteit in de uitvoering zeer gewenst.

Meer weten?

Kijk voor meer informatie op
www.donatiebijleven.nl
en de Nederlandse Transplantatie Stichting op
www.transplantatiestichting.nl

Deze tekst is opgesteld door het ministerie van VWS
in nauw overleg met de VNG en met enkele vertegen-
woordigers van Nederlandse gemeenten en is bedoeld
om zoveel mogelijk obstakels voor donoren weg
te nemen.

Dit is een uitgave van
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Bezoekadres
Parnassusplein 5 | 2511 vx Den Haag

Postadres
Postbus 20350 | 2500 BJ Den Haag
Telefoon 070 340 79 11
Telefax 070 340 78 34
www.minvws.nl

Meer informatie
Met vragen kunt u terecht bij Postbus 51: bel 0800-8051 (gratis)
of kijk op www.postbus51.nl. De medewerkers zijn op
werkdagen telefonisch bereikbaar van 08.00 tot 20.00 uur

November 2011

